

ποῦσαν τὸ μεροκάματο, ἐνῶ ἀδιάκοπα, μὲ μανία, μὲ ἡδονὴν ἀνέφραστο, μὲ πάθος ἀκατανίκητο, στραγγίζαν τὸ γαργαλιστικὸ καὶ εὐχάριστο δηλητήριο.

Καὶ τρέχαν ἀκούραστα τὰ παιδιά τῆς ταβέρνας· καὶ βιαστικὰ βιαστικά, γλήγορα γλήγορα φέρναν τοὺς δίσκους μὲ τὰ μικρὰ ποτηράκια γιομάτα, καὶ παίρναν ἄλλους δίσκους μὲ τὰ μικρὰ ποτηράκια ἀδειανὰ· καὶ μετροῦσαν τὰ λεπτὰ καὶ δίδαν τὶς διαταγὰς στὸν πώγκο μεγαλόφωνα· καὶ τρέχαν ἀκατάπαυστα· καὶ πηγαίνοντο γλήγορα γλήγορα ἀνάμεσα στὴ βρωμερὴ καὶ ἀσφυκτικὴ τῆς ταβέρνας ἀτμόσφαιρα· καὶ φέρναν ἀδιάκοπα ἀπ' τὸ γαργαλιστικὸ δηλητήριο· καὶ παίρναν ἀδιάκοπα τὸ μεροκάματο τῶν ἐργατῶν ποὺ κείνοι ξοδεύαν ἀράδα, χωρὶς νὰ λογαριάσουν ἂν τὰ παιδιά τους, οἱ σπιτικοὶ τους, καρτεροῦν νηστικά, χωρὶς νὰ λογαριάσουν ἂν τὰ παιδιά τους οἱ σπιτικοὶ τους χωρὶς φωτιά τουρτουρίζουν, χωρὶς νὰ λογαριάσουν πῶς καὶ οἱ ἴδιοι σὲ λίγο θὰ τουρτουρίζουν μαζί μ' αὐτούς.

Βόλος

ΖΑΧΑΡΙΑΣ Σ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΡΟΝΤΑΚΗ ΜΙΚΡΗ ΔΗΛΩΣΗ

Ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη μοῦ στάλθηκε, ἀνέκδοτη ἀκόμη, στὸ Διὰ γωνισμὸ γιὰ τὴ γλώσσα τοῦ 1901. Εἶχε τίτλο «Γραμματικὴ τῆς γλώσσας τῆς Ρωμιοσύνης». Εἶπα γιὰ ποιοὺς λόγους δὲ μοῦ ἐτίθηκε δυνατόν οὔτε νὰ τὴ βραδέψω οὔτε νὰ τὴ δημοσιέψω (κ. τὸ «Ἀστὺ», 19 Ὀκτώβριον, 1901, καὶ Διὰ γωνισμὸ γιὰ τὴ γλώσσα», Ἀθήνα, 1902, σ. 4-5). Βλέπω τώρα πῶς βγήκε ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, καὶ ἀφ' οὗτο εἶναι καλὸ πρᾶμα. Καλὸ πρᾶμα ἡ κίνησις κ' ἡ ζωὴ. Καλὸ πρᾶμα νὰ προσπαθῇ μάλιστα κανένας νὰ καταφέρῃ γραμματικὴ τῆς γλώσσας τῆς ἐθνικῆς. Γιὰ τέτοιο λόγο, ὑποθέτω, γιὰ νὰ δώσῃ κάποιος θάρρος στοὺς ὁπαδοὺς τῆς Ἰδέας, ἔκαμε καὶ ὁ φίλος μου καθηγητὴς κ. Α. Thumb μὴ πολὺ ὀμορφῇ ἐπικρίσιν τῆς Γραμματικῆς τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, ὅπου παίνεσε κύμπος τὸ βιβλίον. Διάβασα ὅμως τὶς προάλλες καὶ μὴ ἐπικρίσιν

τοῦ κ. καθηγητῆ Σπ. Βάση (στὶς «Ἀθῆναι», 4-5 Φλεβάρη, 1905). Ὁ κ. Σπ. Βάσης βρῆκε ἄπειρα λάθη στὴ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη. Κι ἀφ' οὗτο εἶναι καλὸ πρᾶμα. Καλὸ πρᾶμα ἡ κίνησις κ' ἡ ζωὴ. Ἀνοίγουνε τὴ φυλλάδιον οἱ ἀντίπαλοί μας, ψάχνουνε, κοιτάζουνε, κάτι μαθαίνουνε· σὰ βρίσκουνε καὶ λάθη, καταλαβαίνουνε πῶς ἔχει τοὺς κανόνες τῆς ἡ Δημοτικῆς.

Μὲ μιὰ λέξιν λοιπὸν ἢ σὰ θέλετε καὶ μὲ δυό, νὰ ξαστερῶσιν τὴ γνώμην μου, ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη μοῦ φαίνεται χρήσιμος βιβλιαράκι γιὰ τοὺς δασκάλους· γιὰ μᾶς ὅμως δὲν κάνει διόλου, μὰ διόλου.

Χάρηκα καὶ γιὰ κάτι ἄλλο. Δὲν ἔχει λόγια ὁ κ. καθηγητὴς Βάσης γιὰ νὰ καφτηριάσῃ τὸν πανηγυρισμὸ τοῦ Σουλτάνου, ποὺ γίνεται στὴ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, τοῦ Σουλτάνου «τοῦ συνεργοῦ σὲ κάθε πρόοδο», τοῦ Σουλτάνου «ποῦ μιὰ ἡμέρα του εἶνε γιὰ τὴν Τουρκίαν ἑκατὸ χρόνων ζωὴ» κτλ. Πιστέδω νὰ τάβαλε ἀφ' οὗτο ὁ κ. Γ. Κ. Ροντάκης γιὰ νὰ πάρῃ πὺδ' ἐφ' ὅλα τὴν ἀδεια καὶ νὰ τυπώσῃ τὴ Γραμματικὴν του. Δὲν πειράζει. Ἐμεῖς δὲν παραδεχόμεσθα μήτε γιὰ τέτοιο σκοπὸ τέτοια ρωμαίικα. Ἡσυχάσα ποῦ δὲν τὰ παραδέχονται τώρα οὔτε οἱ δασκάλικες φημερίδες. Ἐγὼ νόμιζα, ἔτσι ἀκουσα ἐδῶ τουλάχιστον, πῶς φίλιες μὲ τὸν Τοῦρκο καὶ τεμενάδες στὸ Σουλτάνον, εἶναι σήμερα πατριωτισμὸς στὴν Ἑλλάδα.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἀγγέλα: «Κώστα, μοῦ τὸ ὑπόσχουσαι πῶς; δὲ θὰ μὲ φήσῃς νὰ γίνω χήρα;»

Κώστας: «Τί λὲς ὀγάπη μου, νὰ σάφήσω χήρα; Πεθαίνω καλύτερα».

«Δὲν εἶναι τίποτα σοβαρὸ, κυρία μου. Ἡσυχία μὲ νάχα σὰς χρειάζεται».

«Μὰ κοιτάζεις καὶ τὴ γλώσσα μου, γιαντρέ».

«Κι αὐτὴ, καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ ἡσυχάσῃ».

Πατέρα: «Μαθαίνω σήμερ πῶς εἶσιν κακοὶ κορίτσι καὶ κόντευες νὰ φᾶς ἔϋλον»

Μικρὴ κόρη: «Εἶναι πολὺ κακιὰ ἡ μαμά. Ἄν τῶς εἶρα πῶς εἶταν πρὶν δασκάλισσα, θὰ σοῦλεγα, μπαμπά, νὰ μὴ τὴν πάρῃς».

τοὺς ἀντίσταν οἱ Τρῶες μὲ τ' ἄρματα τὰ δέκα ἐκεῖνα χρόνια, ἰσάπαλοι ὄντας μ' ὅσους ἔμεναν πάντα πίσω. Ἄν ἔμως εἶχαν ἔρθῃ μὲ θρόνονα περισσὰ, καὶ ἀντάμα ὅλοι ξακολουθοῦσαν τὸν πόλεμον συγκαταστήτῃ δίχως νὰ κουρσέβουν καὶ σπαίρνουν, τότε ἔφκολε, ἀφοῦ νικούσαν στὴ μάχην, θὰν τοὺς ἐπαιρναν τὸ κάστρο μὲ πολιορκίαν κατεργάζοντες τριγύρω (6). Μὰ ἀπὸ φτώχεια καὶ τὰ προτυπινὰ τους εἶταν ἀχαμνὰ καὶ ἀφ' οὗτο τὰ ἴδια ποὺ εἶπαμε, ἂν καὶ πὺδ' ἔακουσται ἀπ' ὅλα τὰ πρὶν, φαίνονται, κρίνοντας ἀπὸ τὰ ἔργα, πῶς ἐτάθησαν κατώτερα τῆς φήμης τους καὶ τοῦ λόγου ποῦ, ἀφορμὴ οἱ ποιηταὶ, βασιλεύει τώρα.

(6) Τὰ λόγια τοῦ κείμενου οἱ γε καὶ οὐχ ἀθροοί, ἀλλὰ μέρει τῷ δεῖ παρόντι ἀντιέχον—δ' ἀν—ἐν ἐλάσσονι τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον εἶναι νομίζω ἕνα.

ΕΝΑΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΑΣ

(Πολιτικὸ διήγημα).

(Ἀφιερῶνεται στὸ συγγραφεὶα τοῦ «Τὰς ἰδιοῦ» τὸ μεγάλο καὶ ἀληθινὸ Πατριώτη).

«Ὅταν γνώρισα τὶς προάλλες ποῦ ἔμουν στὸ Φανάρι ἐκεῖ δὲ στὸ ἥτυχο λιμάνι τῶν καϊκιῶν, τὸν παλιὸ μας τὸν καϊχτῆ τὸν κύρ Γεώργη ποῦ μὲ ἔφερε ἀπ' τὰ παιδιατικὰ μου χρόνια, ἡ καρδιά μου πέταξε ἀπ' τὴ χαρὰ τῆς. Ἀφῆσα τότες ὅλους τοὺς ἄλλους Τουρκαλάδες νὰ μαλώνουν ἄγρια μεταξύ τους ποῖος νὰ μὲ πρωτοπάρῃ στὸ καϊκι του, καὶ πῆδηξα μέσα στὸ καϊκι τοῦ κύρ Γεώργη.

— Μὲ γνώριτες, καλὴ κυρά μου;

— Ἀκούς ἐκεῖ! Καὶ ξεχνᾷ κανένας ποτὲ τέτοιους καλοὺς ἀνθρώπους σὰν ἐσένα;

— Πόσα χρόνια πᾶν ἀπὸ τότες! Θυμᾶσαι ποῦ σὲ σήκωνα, παιδί πρᾶμα, μέσα στὰ χέρια μου γιὰ νὰ σὲ βάλω στὸ καϊκι; Ἐ! καὶ ἐμεῖς βλέπετε γεράσαμε πιά...

— Ὅχι δὲ! καλὰ βαστάς ἀκόμα. Ἀμὲ δ' οὐ γιὸς σου ὁ Θεοδωρὴς τί γίνεται; Κι ἐκεῖνος θάνατ' ἔχει τώρα παλληκάρη!

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΒΛΑΜΗ

12

Γιὰ τὰ γλυκὰ ματάκια σου
καὶ τὴ δική σου ἀγάπη,
βάζω τὸν κάθε κάπεια,
κερὰ μου, στὸ πουλάτι

13

«Ὅτα σκολνᾶς ἀφ' τὴ δουλειὰ
θὰ παίρνω τὸ κατόπι σου,
τί μ' ἔχει πιάσει ἀποθυμιά
νὰ ἰδῶ τὸ κατὰόπι σου.
Κ' ἔτσι θὲ νῶρθῃ ἕνας καιρὸς
μαζί ποῦ θὰ πηγαίνουμε,
καὶ τῆς ἀγάπης τὸ πανί
γλυκὰ γλυκὰ νὰ φαίνουμε.
Γιατὶ ἡ ἀγάπη ἔχει πανί,
ποῦ μόν' τὴ νύχτα φαίνεται,
καὶ μὴ θαρρεῖς ποῦ σὲ γελᾷ,
γιατὶ... μοῦ κατοφαίνεται».

14

ΤΟ ΒΛΑΜΑΚΙ

Μὲ γυρῶ καπέλλο,
φαρδὸν παντελόνι,
πουκάμισο σκοῦρο,
γραβάτα κορδόνι,
καὶ μαῦρο σακκάκι,
ποῦ δὲ μοῦ κουμπώνει,
γυρῶ στοὺς δρόμους,
ἀγάπη ζητῶντας,
μοδιότητες καὶ δοῦλες
τρελλὰ κυνηγῶντας,
λερούμενος Νεῖνος,
Μισοτύλης ἢ Νώντας.

ΚΑΙ' ἌΝ

«Λοιπὸν θὰ σὰς ἔχουμε αὔριον βράδυ; Ὁργανικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ δὲ θὰ μᾶς λείπη. Ἡ κόρη μου Ἀλίκη θὰ τραγουδήσῃ, καὶ ὕστερα ἡ Καίτη θὰ μᾶς ἀπαγγεῖλῃ τὸ καινούριον τῆς ποίημα. Θὰ δειπνήσουμε στὶς ἐννιά».

«Εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν καλωσύνην σας. Θὰ προσπαθήσω στὶς ἐννιά νάμαι σπῆτι σὰς».

— Παλληκάρη καὶ παλληκάρη μὰ φορὰ ὁ Θεοδωρὴς μου! εἶπε ὁ κύρ Γεώργης στρίβοντας περήφανα τὸ κάτασπρο μουστάκι του.

Ὁ γιὸς τοῦ ὁ Θεοδωρὴς! Πῶς τὸν θυμοῦμαι ἀκόμα τὸ μικρὸ τσαχπινάκο φίλο μου, ποῦ γράμματα δὲν ἤθελε ποτές του νὰ μάθῃ, μόνο γύριζε ὅλη μέρα στὴ θάλασσα καὶ ξεροίλωνε μύδια ἀπ' τοὺς πύτους τῶν βαποριῶν. Ἡ ἔξυπνάδα ὅμως λαμποκοποῦσε μέσα στὰ κατάρματα, σὰν κάρβουνα, μάτια του.

— Ἐρεῖς, καὶ μὲνε, πόσο ἤθελα νὰ τὸν ξαναῖδῶ; τί τέχνην τὸν ἔμαθες; καλὸ παιδί εἶναι;

Τὰ μάτια τοῦ κύρ Γεώργη γέμισαν δάκρυα.

— Καλὸ καὶ καλὸ λέει! Καὶ παλληκάρη ἀληθινὸ, μὴ φορὰ. Ἀμ' δὲν τὰ ξέρεις δὲ! προχτὲς γέννηκε χρόνος ποῦ τὸν πάντρεψα. Καὶ νᾶξερεις καὶ πῶς! Νὰ στὰ λέω, κυρία μου, καὶ νὰ τρέχουνε γὰ μάτιξ σου, ἐσένα ποῦ εἶσαι τέτοια πονόψυχη.

— Δένα λοιπὸν, κύρ Γεώργη μου, λέγε!

— Ἐτσι ποῦ λές, κυρία μου, ὁ Θεοδωρὴς μου γέννηκε τὸ λοιπὸν ἀραμπάτζη. Πατέρα, μοῦ εἶπε, τάλογα ἀξίζουμε πεῖδ' πολὺ ἀπ' τὰ κουπιά· ἐσὺ ἔχεις τὸ καϊκι σου νὰ βγάξῃς χαρτζιλίκι, ἐγὼ θὰ γένω ἀραμπάτζης καὶ θὰ βαστώ τὴ φανίλια. Κι ἔξυπνος καθὼς εἶπνε—τὸν ξέρεις δὲ—ἔμαθε γλίσγωρες τὴν τέχνην κοντὰ στὸ μαστορὴν καὶ πότες ἐσὶ καὶ ἀραμπάδες, πότες ἐδραίνε στ' ἀγῶγι. Τώρα τὸν ἔξωσε ὁ Θεὸς καὶ ἔχει δικό του ἀμάξι. Καλὸ παιδί,